

Ett eget grönt rum – om stugan och kolonilotten

Berättelse

En dröm om sommaren

När de ljusa sommarmånaderna kommer drömmer många i Sverige om att lämna vardagen för en stund och komma närmare naturen. För en del handlar drömmen om en sommarstuga vid en sjö, för andra om en kolonilott i utkanten av staden. Det är två olika saker, men de hänger ihop genom samma längtan: att få ett eget litet grönt rum för sommaren, en plats där man kan vila och odla.

Sommarstugan – ett hus i naturen

En sommarstuga, eller ett fritidshus, är ett hus som man inte bor i hela året, utan mest under semestern och på lediga helger. Många av husen ligger nära skog, sjö eller hav, och där kan man bada, fiska, plocka bär och framför allt sänka tempot. Det finns mer än 600 000 fritidshus i landet, och även om alla inte äger ett eget är det vanligt att man känner någon som gör det. På så sätt blir stugan ofta en plats för hela släkten och för vänner, inte bara för den som äger den.

Kolonilotten – en trädgård i staden

En kolonilott är något annat än en sommarstuga. Det är i första hand inte ett hus utan en liten trädgårdstomt, ofta samlad med många andra lotter i ett koloniområde i kanten av en stad. På sin lott odlar man blommor, grönsaker och bär, och på en del lotter får det också finnas en liten stuga. Men stugan är liten, och meningen är inte att man ska bo där på samma sätt som i en sommarstuga. Skillnaden är alltså viktig: sommarstugan är ett fritidshus, medan kolonilotten framför allt är en plats att odla på.

En rörelse som började för stadens skull

Kolonirörelsen växte fram i Sverige kring år 1900. På den tiden flyttade många människor från landsbygden in till städerna för att arbeta i fabriker. De bodde ofta trångt, i små lägenheter utan egen trädgård, och både barn och vuxna saknade frisk luft och grönska. En av dem som ville ändra på detta var Anna Lindhagen. Hon hade sett koloniträdgårdar i Danmark och blev en känd förespråkare för att starta liknande lotter i Stockholm. Tanken var att stadsbor skulle få komma ut, odla sin egen mat och få en plats där de kunde umgås. Ett av de äldsta områdena som fortfarande finns kvar är Söderbrunn i Stockholm, som anlades 1905.

Ett litet grönt rum

Både sommarstugan och kolonilotten kan ses som ett litet grönt rum för sommaren. För många handlar det inte om lyx, utan om något enklare: att få gräva i jorden, se något växa och vara nära naturen en stund. Kanske är det just därför som drömmen om stugan och lotten har levt kvar i mer än hundra år – och fortfarande betyder mycket för många i dag.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
längtan	en stark känsla av att vilja ha eller nå något
fritidshus	ett hus man bor i ibland, mest på semestern och lediga dagar
sänka tempot	ta det lugnare och sluta ha bråttom
trädgårdstomt	en bit mark där man kan odla och ha en trädgård
koloniområde	ett område med många kolonilotter bredvid varandra
kolonirörelsen	den rörelse som startade kolonilotter åt många människor
landsbygden	området utanför städerna, med fält, skog och byar
förespråkare	en person som arbetar för en idé eller sak
grönnska	gröna växter och träd
umgås	vara tillsammans och prata med andra
anlägga	skapa eller bygga något, till exempel en trädgård
lyx	något dyrt och fint som man egentligen inte behöver

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad är den viktigaste skillnaden mellan en sommarstuga och en kolonilott enligt texten?
  1. Sommarstugan ligger i staden och kolonilotten på landet.
  2. Den ena är ett hus man vistas i, den andra främst en bit mark att odla på.
  3. Bara rika människor får ha en kolonilott.
2. Varför saknade många stadsbor grönska kring år 1900?
  1. För att de inte var intresserade av naturen.
  2. För att de hade ont om plats hemma och saknade en egen täppa att vara på.
  3. För att det inte fanns några parker alls.
3. Vilken roll spelade Anna Lindhagen i kolonirörelsen?
  1. Hon byggde själv alla de första stugorna.
  2. Hon arbetade för saken och var en känd röst för att starta koloniträdgårdar.
  3. Hon ägde marken där Söderbrunn ligger.
4. Var fick Anna Lindhagen inspiration till koloniträdgårdarna?
  1. Från Tyskland.
  2. Från grannlandet Danmark, där hon hade sett sådana trädgårdar.
  3. Från en tidning hon läste.
5. Vad sägs om Söderbrunn i texten?
  1. Det är ett av de äldsta koloniområdena som finns kvar, anlagt 1905.
  2. Det är Sveriges enda kvarvarande koloniområde.
  3. Det byggdes om till bostäder på 1950-talet.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Man bor i ett fritidshus under årets alla månader.
  2. Det finns över en halv miljon fritidshus i Sverige.
  3. På vissa kolonilotter får det finnas en liten stuga.
  4. Anna Lindhagen kom själv från en fattig familj i staden.
7. Varför kan man säga att kolonilotterna “började för stadens skull”? Använd texten.
8. Texten säger att en sommarstuga ofta blir “en plats för hela släkten och för vänner, inte bara för den som äger den”. Förklara vad det innebär.
9. Förklara med egna ord vad texten menar med “ett litet grönt rum för sommaren”.
10. Varför tror du att drömmen om stugan och kolonilotten har levt kvar i mer än hundra år? Motivera utifrån texten.

11. Texten skriver att det “inte handlar om lyx, utan om något enklare”. Vad tror du att texten vill säga med det?
12. Varför är texten noga med att skilja tydligt på en sommarstuga och en kolonilott, tror du?

Facit

1. Den ena är ett hus man vistas i, den andra främst en bit mark att odla på.
1. För att de hade ont om plats hemma och saknade en egen täppa att vara på.
1. Hon arbetade för saken och var en känd röst för att starta koloniträdgårdar.
1. Från grannlandet Danmark, där hon hade sett sådana trädgårdar.
1. Det är ett av de äldsta koloniområdena som finns kvar, anlagt 1905.
1. nej (man bor där mest på semestern och lediga dagar) b) ja (texten säger mer än 600 000) c) ja d) det står inte i texten (texten berättar inget om var Anna Lindhagen själv kom ifrån)
- Exempel på svar: Kolonilotterna startade för att hjälpa människor i staden. Många hade flyttat in för att arbeta, bodde trångt och saknade grönska, och lotterna gav dem luft, egen mat och en plats att umgås på.
- Exempel på svar: Det betyder att även om en person äger stugan, så får ofta släkt och vänner också vara där och ha glädje av den, inte bara ägaren själv.
- Exempel på svar: Det är en lugn och grön plats för sommaren, där man kan vila, odla och vara nära naturen en stund.
- Exempel på svar: För att den fyller något många längtar efter, oavsett tid – frisk luft, grönska och att se något växa. Behovet av en lugn grön plats finns kvar, därför lever drömmen vidare.
- Exempel på svar: Att glädjen inte ligger i något dyrt eller flott, utan i enkla saker: att gräva i jorden, se växter komma upp och vara ute i naturen.
- Exempel på svar: De är lätta att blanda ihop, men de är olika saker. Genom att skilja på dem hjälper texten läsaren att förstå att en sommarstuga är ett hus medan en kolonilott framför allt är en odlingstomt.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten lämpar sig för tema sommar, friluftsliv och odling samt för att arbeta med två näraliggande begrepp (sommarstuga = fritidshus, kolonilott = odlingstomt) och med historisk orsak och verkan (inflyttningen till städerna kring år 1900). Fråga 7–12 kräver inferens och att eleven väger samman flera delar av texten. Lyft gärna att texten medvetet skriver “många”, inte “alla”, och att den håller en varm men neutral ton. Be eleverna jämföra med hur man odlar och vilar i sina egna hemländer, och diskutera varför gröna platser i och nära staden kan vara viktiga för hälsa och gemenskap.

Diskussionsfrågor

- Kolonilotterna startades för att människor i staden skulle få frisk luft och grönska. Tror du att städer behöver sådana platser även i dag? Motivera.
- Vad är det egentligen som gör att en plats känns som “ens egen”, även om den är liten? Diskutera.
- Finns det något som liknar sommarstugan eller kolonilotten där du växte upp? Vad är likt och vad är olikt?
- Texten skiljer noga på sommarstuga och kolonilott. Varför kan det vara viktigt att använda rätt ord för olika saker?
- **Skriv (6–8 meningar):** Skriv en kort text om en grön plats som betyder något för dig, nu eller förr. Beskriv platsen, vad du gör där och varför den är viktig för dig. Avsluta med om du skulle vilja ha en sommarstuga eller en kolonilott, och varför.

Källor och faktagranskning

- Koloniträdgårdsförbundet – Kolonirörelsens historia: <https://koloniträdgårdsforbundet.se/kolonirorelsens-historia/>
- Stockholmskällan (Stockholms stad) – Anna Lindhagen: <https://stockholmskallan.stockholm.se/teman/demokratisering/politiska-aktorer-case/anna-lindhagen/>
- Koloniföreningen Söderbrunn – Anna Lindhagen / områdets historia: <https://www.soderbrunn.se/anna-lindhagen/>
- SCB – Fritidshusområden (statistik om fritidshus i Sverige): <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/boende-bebyggelse-och-mark/bebyggelseomraden/fritidshusomraden/>

Faktagranskad i juni 2026 mot Koloniträdgårdsförbundet, Stockholmskällan, Koloniföreningen Söderbrunn och SCB. Nyckelfakta: Många i Sverige tillbringar delar av sommaren i en sommarstuga (fritidshus), ofta nära skog, sjö eller hav; enligt SCB finns det fler än 600 000 fritidshus i landet och en stor andel av befolkningen har tillgång till ett, men alla äger inte ett eget – därför skriver texterna “många”, inte “alla”. En kolonilott är en liten trädgårdstomt, ofta i utkanten av en stad, samlad med andra lotter i ett koloniområde; ibland får det finnas en liten stuga, men man bor inte i den året om. Texterna skiljer tydligt på sommarstuga (fritidshus) och kolonilott (odlingstomt). Kolonirörelsen växte fram i Sverige kring år 1900 (en av de första föreningarna var Pildammskolonin i Malmö 1895). Anna Lindhagen, Stockholmspolitiker och sjuksköterska, hade sett koloniträdgårdar i Danmark och var en känd förespråkare som hjälpte till att starta koloniträdgårdar i Stockholm; hon var ordförande i Föreningen Stockholms koloniträdgårdar (bildad 1906). Söderbrunn på Norra Djurgården i Stockholm anlades 1905 och anges som Stockholms äldsta ännu existerande koloniområde – texterna skriver försiktigt “ett av de äldsta områdena som fortfarande finns kvar”. Syftet med kolonilotterna var bland annat att stadsbor skulle få frisk luft, kunna odla egen mat och få en plats att umgås på.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.